

Rekommendationer vid rutinmässig provtagning av personal inom restaurang/livsmedelsbransch efter utlandsvistelse eller vid nyanställning

Det finns inget lagrum som säger att personal som arbetar med oförpackade livsmedel måste provtas för tarmsmittor efter utlandsresa eller vid nyanställning. Oavsett om en person varit på resa eller inte gäller dock alltid uppmärksamhet på mag-tarmsymtom. Grundregeln är att personer med symtom som kan vara magsjuka alltid stannar hemma och sjukskriver sig. I situationer där avföringsprov lämnats för analys stannar personen hemma tills provsvar föreligger även om symtomen försvinner.

Enligt EU:s förordning 852/2004 ska företag försäkra sig om att all personal är frisk avseende framför allt mag-tarmsymptom och sårinfektioner när de arbetar med oförpackade livsmedel. I egenkontrollprogram bör det finnas checklistor som visar att all personal har fått information om livsmedelshygien och regler vid sjukdom. Personalen är skyldig att meddela chefen om de är sjuka, särskilt vid magsjuka eller sårinfektioner. Företaget kan vid nyanställning låta personalen skriva under att de tagit del av denna information.

Vid misstanke om vissa smittsamma sjukdomar, s.k. allmänfarliga sjukdomar (t.ex. salmonella), finns en skyldighet att provta sig enligt *Smittskyddslagen* som gäller för alla i Sverige, oavsett om man arbetar med livsmedel eller inte. Frikostig provtagning vid mag-tarmsymtom hos personal som arbetar med oförpackade livsmedel rekommenderas alltid och personal bör ha extra observans på symtom i minst två veckor efter hemkomst från land utanför Norden.

Vid misstanke om allmänfarlig sjukdom är provtagning och besök kostnadsfritt för patienten. ***Om ett företag vill provta personal som inte har eller har haft symtom står företaget för kostnaden.***

Vid misstanke om att personal bär på smitta ska företagshälsovård eller hälsocentral kontaktas. Företaget ska **inte** själv ombesörja provtagning. Det bör alltid göras i samråd med läkare.

För de prover som analyseras på klinisk mikrobiologi, Norrlands Universitetssjukhus, sköts smittspårning, smittskyddsanmälan och information till patienten om förhållningsregler via Smittskyddsenheten Västerbotten för smittorna salmonella, shigella, EHEC, yersinia och campylobacter. Behandlade läkare ansvarar för ev. behandling, provtagning samt sjukskrivning.

I enlighet med ovanstående följer att provsvar enbart ska lämnas ut av hälso- och sjukvården som har skyldighet att hålla journal och iaktta sekretess.

- Provtagningen ska ske via hälso- och sjukvården, till exempel av en företagsläkare eller vid den hälsocentral där personen är listad.
- Information om ett provsvar ska alltid lämnas via hälso- och sjukvården, som även vidtar åtgärder i form av att delge förhållningsregler, smittspåra, ev. behandla mm. Sjukdomar som lyder under smittskyddslagen måste smittskyddsanmälas.
- Diarré kan bero på annat än salmonella. Det finns många olika bakterier, virus och även parasiter som smittar via förorenade livsmedel. Ett avföringsprov bör därför omfatta fler smittämnen än enbart salmonella. De laboratorier som Hälso- och sjukvården anlitar är ackrediterade för att utföra samtliga dessa analyser, vilket inte alla livsmedels- och miljölaboratorier är.

Maria Marklund
Smittskyddsläkare Västerbotten